

*Kan frit distribueres
Godkendt*

Aalborg Universitet
Fredrik Bajers Vej 7K
9220 Aalborg

Sagsbehandler:
Louise Hartmann
Telefon: 99409956
Email: lhh@create.aau.dk

Dato: 04-06-2026
Sagsnr.: 2025-412-04408

Referat af møde i aftagerpanelet for Arkitektur og Design den 1. juni 2026

Deltagere: Lone Malmberg (LM), Markus Löchtefeld (MLF), Claus Lassen (CL), Michael Lauring (ML), Ida Sofie Gøtzsche Lange (ISGL), Tina Vestermann Olsen (TVO), Lars Brorsen Fich (LBF), Christian Tollestrup (CT), Mads Brath Jensen (MBJ), Fie Falck Bruus Madsen (FFBM), Aslaug Tveit (AT), Rasmus Jessing (RJ), Bodil V. Henningsen (BVH), Dennis Rønbøg Jensen (DRJ), Mario Hesse (MH), Michelle Nielsen-Dharmaratne (MND), Anders Brandt Sørensen (ABS), Søren Tortzen (ST), Malin Meyer (MM), Flemming Løvenhardt Petersen (FLP), Ellen Katrine Hansen (EKH), Anne Christoffersen (ACH), Maria Langendorff Moustén (MLM) (referent URB), Trine Lund Sørensen (TLS) (referent ARK) Louise Hartmann (LH) (referent ID og fælles del)

Afbud: Lea Holst Laursen, Pia Engvad, Georgius Triantafyllidis, Mette Hvass Torben Søgaard Schaltz, Trine Bindslev Tree

Ad 1. Velkommen og præsentationsrunde

Studienævnets formanden bød velkommen til aftagerpanelmødet og derefter var der en kort præsentationsrunde.

Ad 2. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt uden yderligere kommentarer.

Ad 3. Orientering om ny 120 ECTS-kandidatorganisering og nye erhvervskandidatuddannelser

MLF orienterede aftagerpanelet om kandidatreformen og dens betydning for Arkitektur og Design. Han redegjorde for, at reformen bygger på den politiske rammeaftale fra 2023 og indebærer et nyt kandidatlandskab med øget fokus på erhvervskandidater samt kortere kandidatuddannelser. Han understregede, at 75 ECTS-kandidaten ikke bliver relevant for Arkitektur og Design, men at reformen til gengæld giver mulighed for at etablere en ny type erhvervskandidat, den såkaldte kombinationsuddannelse (1+2 EKA).

MLF forklarede, at modellen består af ét års fuldtidsstudie med SU efterfulgt af to år, hvor den studerende kombinerer deltidsstudie og deltidsarbejde. Han fremhævede, at modellen vurderes som mere attraktiv og realistisk end den klassiske 4-årige erhvervskandidat, blandt andet fordi mange studerende allerede i dag arbejder meget ved siden af studiet, særligt i de sidste studieår. Samtidig pegede han på, at modellen passer relativt godt til uddannelsernes eksisterende struktur, hvor de senere semestre allerede rummer projektorienterede og selvstændige elementer.

Det blev desuden fremhævet, at ordningen kan være en fordel for både studerende og virksomheder. For de studerende giver modellen mulighed for at kombinere uddannelse og relevant beskæftigelse, eventuelt også i sammenhæng med specialeskrivning. For virksomhederne skaber modellen mulighed for at tilknytte en studerende over en længere periode, uden at virksomheden samtidig påtager sig et egentligt uddannelsesansvar, da dette fortsat ligger hos universitetet. MLF understregede i den forbindelse, at der er tale om studerende, som er langt i deres uddannelse og derfor forventes at kunne bidrage fagligt, samtidig med at de fortsat mangler praktisk erfaring.

MLF gennemgik herudover de overordnede rammer for erhvervskandidatforløbet. De studerende skal ikke have en ansættelseskontrakt på plads ved optagelsen, men det er deres eget ansvar at finde et relevant job i løbet af første studieår. Instituttet vil dog gerne understøtte processen, og der kan på længere sigt blive arbejdet med tættere samarbejde med interesserede virksomheder. Det blev samtidig præciseret, at kun studierelevante job vil kunne godkendes, og at de studerende skal kunne arbejde cirka 25 timer om ugen. Hvis en studerende ikke finder et job eller mister det undervejs, vil vedkommende kunne fortsætte på den almindelige kandidatuddannelse på fuld tid.

Afslutningsvis orienterede MLF om de lokale målsætninger for erhvervskandidatordningen, hvor Arkitektur og Design forventes at optage mindst 7 erhvervskandidater i 2028 og mindst 10 fra 2032 fordelt på fagområderne Arkitektur, Urban Design og Industrielt Design. Han gennemgik også de planlagte ændringer i uddannelsesstrukturen, herunder at de nuværende kandidatuddannelser samles i én fælles kandidatuddannelse med tre specialiseringer. Markus understregede, at formålet er at skabe større fleksibilitet i optaget og strukturen, uden at det går ud over den faglige kvalitet eller specialiseringernes niveau.

MLF åbnede for spørgsmål og inviterede aftagerpanelet til at give input til erhvervskandidatordningen.

MM fremhævede, at det giver god mening at integrere virksomhedssamarbejde i forløbet, særligt hvis det kan kobles til den studerendes speciale. Hun vurderede desuden, at en sådan kobling kan være meget lærerig for begge parter.

MND spurgte, hvorvidt der vil være en ansøgnings- eller udvælgelsesproces, da det er en væsentlig beslutning at forpligte sig i 6–12 måneder. Hun understregede desuden vigtigheden af at sikre et godt match fra start for at minimere risikoen for afbrudte samarbejder.

MLF svarede, at forløbet i praksis vil fungere som en almindelig ansættelsesproces, hvor virksomhederne selv vælger kandidater. Han forklarede, at der arbejdes på mulige tiltag, der kan understøtte matchningen, fx arrangementer hvor virksomheder og studerende kan mødes. Han understregede samtidig, at samarbejdet kan opføre undervejs som i almindelige ansættelser, uden at det stiller den studerende dårligere, da vedkommende kan fortsætte på en almindelig kandidatuddannelse.

Derudover vurderede MLF, at det vil være svært at forpligte virksomheder til faste aftaler om at tage kandidater årligt, da der er mange usikkerheder (f.eks. økonomi). Han bemærkede dog, at sådanne aftaler ville være meget ønskværdige, hvis virksomheder har mulighed og interesse for det.

RJ bemærkede, at modellen har tydelig værdi for både virksomheder og studerende. Han vurderede, at den især vil være oplagt for virksomheder, der allerede har erfaring med praktikanter, mens det kan være sværere for mindre virksomheder uden denne tradition. Samtidig fremhævede han, at forløbet kan give de studerende en tæt tilknytning til en virksomhed og dermed gode muligheder for fast ansættelse efter endt uddannelse. Derudover søgte han bekræftelse på, at det ikke er uddannelsesinstitutionen, der udvælger de studerende, men at det er op til den enkelte studerende selv at vælge forløbet og finde en virksomhed.

MLF bekræftede dette og understregede, at det er den studerende selv, der tager initiativ og finder en virksomhed. Uddannelsen kan dog tilbyde sparring og vejledning.

DRJ spurgte, hvad der forventes af virksomheder i ordningen. Han forklarede, at de i dag arbejder med både studentermedhjælpere og praktikanter, hvor praktikanter har et læringsfokus og ikke udfører samme opgaver som studentermedhjælpere, samt at praktikanter ikke aflønnes på samme måde. Han efterspurgte derfor en afklaring af, hvilken rolle og hvilke forventninger der er til virksomheden i dette setup.

MLF forklarede, at det i høj grad er op til den enkelte virksomhed. Han understregede, at der er tale om studerende langt i deres uddannelse, som derfor kan bidrage fagligt og løse opgaver på et højere niveau end typiske studentermedhjælpere. Samtidig mangler de fortsat praktisk erfaring. Han præciserede, at det ikke er virksomhedens ansvar at varetage uddannelsesopgaver.

DRJ bemærkede, at virksomheden har erfaring med en lignende model gennem deres kinesiske afdeling. Han vurderede derfor, at det er en ordning, de vil være åbne over for og sandsynligvis benytte sig af.

MM efterspurgte information om, hvorvidt der etableres et forum, hvor virksomheder kan pitche sig selv over for kandidater, samt hvornår og hvordan denne mulighed vil blive kommunikeret.

MLF svarede, at der på nuværende tidspunkt ikke er afklaret konkrete rammer eller tidsplan. Forventningen er dog, at der kan meldes mere konkret ud i begyndelsen af 2027.

Ad 4. Ny EVU-uddannelse i Lys Design

EKH præsenterede uddannelsen MSc in Lighting Design og baggrunden for arbejdet med at udvikle en mulig efter- og videreuddannelse (EVU) i lysdesign. Hun redegjorde for, at uddannelsen blev etableret i 2014 som en international, tværdisciplinær kandidatuddannelse uden tilknyttet bachelor, og at den siden har uddannet ca. 280 kandidater fra 36 lande. Uddannelsen er dog besluttet lukket som led i kandidatreformen. Hun fremhævede, at uddannelsen er unik ved at kombinere arkitektur og design, lysteknologi og medieteknologi i en tværfaglig og forskningsbaseret tilgang. Undervisningen er opbygget omkring en designmodel, hvor de studerende arbejder med både æstetiske, tekniske og analytiske aspekter af lys og anvender metoder fra naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora.

Det blev desuden vist, hvordan uddannelsen kobler teori og praksis gennem projekter, praktikforløb og specialer i samarbejde med både danske og internationale virksomheder og organisationer.

På denne baggrund præsenterede EKH arbejdet med at undersøge potentialet for en EVU-uddannelse i lysdesign. Hun pegede på, at der i dag ikke findes tilsvarende uddannelser i Danmark, hvilket skaber et fagligt hul, men også en mulighed. Undersøgelsen fokuserer derfor på, om der er et bæredygtigt behov for en sådan uddannelse, herunder målgrupper, indhold, format (f.eks. masteruddannelse eller kortere kurser) samt nationalt versus internationalt sigte.

Afslutningsvis lagde hun op til drøftelse i aftagerpanelet af behovet for efteruddannelse inden for lysdesign og ønsker til, hvordan en sådan uddannelse i givet fald bør tilrettelægges.

MM spurgte ind til, om uddannelsen omfatter regulative krav, herunder dagslysberegninger og bygningsreglement, som i stigende grad indgår i praksis, og bemærkede, at dette kunne være relevant i forhold til efteruddannelsesmidler.

EKH bekræftede, at disse elementer indgår som en naturlig del af uddannelsen, herunder både beregninger og kendskab til regler. Hun fremhævede, at uddannelsen arbejder med at integrere dagslys og kunstlys samt at anvende dette aktivt i designprocesser, også med fokus på værdiskabelse, sundhed og byudvikling. Samtidig understregede hun, at lovgivning er én parameter blandt flere, og at der arbejdes bredere med design.

AT fremhævede, at lysdesign spiller en vigtig rolle i praksis, særligt i relation til social bæredygtighed og byudvikling, men pegede på, at området ofte ikke prioriteres tilstrækkeligt i projekters budgetter.

RJ vurderede, at der er et klart behov for lysdesignkompetencer, og at dette behov vil bestå, selvom kandida-

tuddannelsen lukker. Han pegede på, at efteruddannelse kan være en relevant løsning, og at virksomheder har midler, som kan anvendes til kompetenceudvikling.

DRJ fandt uddannelsen meget relevant og understregede, at lysdesign rækker langt ud over belysning alene. Han fremhævede bl.a. potentialet i forhold til health tech og arbejdsmiljø og vurderede, at et efteruddannelses-tilbud kan være interessant for professionelle designere.

EKH afsluttede med at kvittere for input og fremhævede, at lysdesign er et voksende felt med stort potentiale, bl.a. inden for sundhed. Hun bemærkede dog, at branchen fortsat i begrænset omfang integrerer lysdesign som en fast ydelse, og at feltet historisk har været præget af selv læring og producentdrevne løsninger. Hun understregede derfor behovet for fortsat udvikling af fagligheden.

MM supplerede med en kommentar om samarbejdet med producenter og efterspurgte relationen mellem producenter og en eventuel uddannelse. Ellen svarede, at mange dimittender allerede arbejder hos producenter, men understregede vigtigheden af, at de får mulighed for at arbejde med mere end tekniske beregninger og bidrage bredere i designprocessen.

Ad 5. Bacheloruddannelsen i Arkitektur og Design

MBJ indledte med at præsentere arbejdet med en revision og mindre omstrukturering af bacheloruddannelsen. Han forklarede, at behovet blandt andet udspringer af en række eksterne og interne forhold, herunder juridiske krav, øget fokus på bæredygtighed og AI, en ny generation af undervisere samt den igangværende kandidatreform.

Herefter gennemgik MBJ den nuværende struktur for bacheloruddannelsen, hvor 1. og 2. semester er fælles for ARK/URB og ID med obligatoriske kurser og projektmoduler, mens uddannelsen fra 3. semester og frem er opdelt i specialiseringer. I den nye struktur er der imidlertid krav om 90 ECTS fælles undervisning, hvilket medfører, at også 3. semester fremadrettet bliver fælles. I den forbindelse overvejes det både at indføre valgfag, så de studerende får mulighed for at tone deres profil tidligere, samt at etablere et fælles ressourcedrevet projektmodul, der kan rumme alle tre fagligheder.

MBJ understregede, at arbejdet stadig befinder sig på et overordnet, strukturelt niveau, og at man endnu ikke er nået til at fastlægge konkrete kurser. De igangværende drøftelser kredser blandt andet om øget fokus på transformation, genanvendelse og cirkulært design samt balancen mellem problembaseret læring og design-drevet læring. Der arbejdes også med, hvordan nye designmetoder og værktøjer kan integreres, samt hvordan fordelingen mellem kursusmoduler og projektmoduler – herunder deres størrelse – skal tilrettelægges. Afslutningsvis efterspurgte MBJ input til, hvad der er væsentligt at prioritere i den kommende bacheloruddannelse, både i forhold til indhold og struktur.

I den efterfølgende drøftelse fremhævede DRJ, at han fandt spændingen mellem problembaseret og design-drevet tilgang særligt interessant. Han pegede på, at designere i nogle tilfælde bliver for optagede af problemforståelsen, eksempelvis i form af bruger- eller systemperspektiver, og dermed risikerer at træde væk fra deres designfaglige kerne. Han understregede derfor vigtigheden af, at de studerende bliver i stand til at forstå og formulere, hvad en design-drevet tilgang indebærer, samt hvordan den kan argumenteres for i praksis.

RJ fremhævede især relevansen af øget fokus på transformation og genanvendelse. Han rejste samtidig spørgsmålet om, hvad en bacheloruddannelse egentlig skal kvalificere til, og argumenterede for, at den med fordel kan betragtes som en afsluttet uddannelse, der også giver mulighed for beskæftigelse. I den forbindelse pegede han på nødvendigheden af at finde en passende balance mellem kursus- og projektarbejde og bemærkede, at de studerende lærer meget gennem selvstændigt projektarbejde. Han foreslog derfor, at kortere og

mere afgrænsede projekter eventuelt kunne styrke de studerendes evne til at styre processer og arbejde effektivt.

MM fremhævede, at de stærkeste kandidater typisk er dem, der evner at kombinere designkompetencer med strategisk forståelse og procesledelse. Hun understregede betydningen af, at de studerende kan omsætte komplekse problemstillinger til konkrete løsninger og samtidig arbejde tværfagligt samt forstå både mennesker, organisationer og forretningsmæssige mål. Hun pegede desuden på, at der i praksis er et stigende fokus på transformation frem for nybyggeri, og at det derfor er centralt, at de studerende opnår kompetencer inden for arbejde med eksisterende bygningsmasse, genanvendelse og cirkulær økonomi.

ST tilsluttede sig flere af pointerne og fremhævede behovet for, at de studerende opnår en forståelse for den kompleksitet, der kendetegner realiseringen af projekter i praksis. Han pegede på, at dette blandt andet omfatter tekniske forhold som statik og brand samt kendskab til gældende lovgivning og regulering, særligt i relation til genanvendelse og transformation. Det centrale er ifølge ham ikke, at de studerende kan reglerne udenad, men at de har en grundlæggende forståelse for de vilkår og bindinger, der præger arbejdet.

MH supplerede fra et myndighedsperspektiv og understregede betydningen af motivation og skabertrang hos de studerende. Han fremhævede samtidig, at det er afgørende at have forståelse for de rammer og bindinger, der gør sig gældende i virkeligheden, hvis man ønsker at realisere sine idéer og arbejde professionelt med arkitektur og bygningsdesign.

AT problematiserede herefter balancen mellem på den ene side at introducere de studerende til den stigende kompleksitet og de mange regelsæt og på den anden side at bevare deres innovative og helhedsorienterede tilgang. Hun påpegede, at studerende fra AAU ofte bidrager med nye perspektiver netop fordi de ikke er fastlåste i eksisterende rammer, og at dette potentiale ikke må hæmmes ved en for tidlig introduktion til regulering.

ST nuancerede denne pointe ved at understrege, at kendskab til de rammer og begrænsninger, man arbejder under, ofte er en forudsætning for god formgivning. Han argumenterede for, at sådanne bindinger ikke blot udgør begrænsninger, men også kan fungere som produktive bånd, der understøtter udviklingen af stærkere designløsninger.

Afslutningsvis takkede MBJ for de mange relevante input og bemærkede, at flere af de fremhævede temaer allerede indgår i de interne drøftelser. Han fremhævede særligt balancen mellem at introducere bindinger og samtidig bevare kreativitet samt nødvendigheden af en gradvis opbygning af kompleksitet i uddannelsen. Derudover pegede han på balancen mellem gruppearbejde og selvstændigt arbejde som et centralt udviklingspunkt, da det er vigtigt, at de studerende både kan indgå i samarbejde og selvstændigt gennemføre en designproces.

Ad 6. Kandidatuddannelsen i Arkitektur

ML indleder med at præsentere planerne for kandidatuddannelsen i arkitektur. Han præsenterer den nuværende struktur og en mulig ny struktur, hvor første semester i højere grad fokuserer på transformation, mens andet semester fokuserer på nybyggeri, biobaserede konstruktioner, integreret digitalt design, BIM og LCA. Han nævner, at uddannelsen er præget af stoftrængsel, fordi nye emner som biodiversitet, AI, LCA og digitale værktøjer skal indgå uden at fortrænge de grundlæggende arkitektfaglige kompetencer.

Drøftelse af aftagerpanelets perspektiver på uddannelsens vigtigste kvaliteter for arbejdsmarkedet om to år

ST: Uddannelsen er bred, og de studerende skal kunne meget. Det vigtigste er dog, at tekniske krav som LCA, bygningsreglement, brand og statik hele tiden omsættes til god arkitektur. Fokus må ikke alene være på beregninger eller tekniske resultater, men på gode rum, gode boligplaner, dagslys, snit, materialer og arkitektur for mennesker.

ML: Uddannelsen har traditionelt haft videnstunge kurser, hvor afleveringer ofte har været tekniske eller beregningsorienterede, mens designarbejdet primært har ligget i projektmodulerne. Han foreslår, at nogle 5 ECTS-kurser kunne indeholde mindre individuelle designopgaver, så teknisk viden bliver mere omsat til designkompetencer.

RJ: Det er vigtigt, at uddannelsen fastholder sin tværfaglighed. Kandidaterne fra AAU udmærker sig ved at kunne navigere i en kompleks byggebranche og samarbejde med mange fagligheder. Han vurderer, at den foreslåede struktur med mere fokus på transformation og samtidig plads til nybyggeri og biobaserede materialer rammer en god balance.

BVH pointerer at fra et kommunalt perspektiv er transformation, helhedsforståelse og evnen til at argumentere for bevaring og udvikling meget vigtig. Arkitekter skal kunne forstå bygningstyper, kvarterer, materialer og eksisterende sammenhænge – ikke kun i forhold til fredede bygninger, men også i den almindelige bygningsmasse.

MM tilføjer til det, at arkitekturhistorie og designhistorie bør være mere nærværende, fordi det giver de studerende forståelse for transformation, renovering og genbrug af eksisterende bygninger. Det styrker også den æstetiske dømmekraft og forståelsen af arkitektfagets værdier.

Opsamling: Der er bred enighed om, at uddannelsens styrke fortsat skal være kombinationen af arkitektfaglighed, tværfaglighed og teknisk forståelse. Samtidig bliver det understreget, at formgivning, æstetik, arkitekturhistorie og grundlæggende arkitektonisk dømmekraft ikke må blive skubbet i baggrunden af nye tekniske og digitale krav.

Drøftelse af behovet for AI i vores uddannelser

RJ: AI bruges allerede i praksis, blandt andet i skitserende faser, hvor man hurtigt kan afsøge mange designmuligheder. Derfor bør uddannelsen ikke forbyde AI, men lære de studerende at bruge det kvalificeret og kritisk.

ML: De studerende bruger også allerede AI til blandt andet renderinger og visuelle fremstillinger tidligt i designprocessen. Spørgsmålet er derfor ikke, om AI skal bruges, men hvordan det gøres transparent. De studerende skal kunne markere, hvor og hvordan det er anvendt.

MM: AI er ikke længere et isoleret værktøj, men hænger sammen med digitale workflows, BIM, datahåndtering og informationsstrukturer. De studerende skal forstå den digitale virkelighed, de møder i branchen, men AI må ikke erstatte arkitektens egen dømmekraft.

Opsamling: Der er enighed om, at AI bør indgå i uddannelsen som en del af den praksis, de studerende møder i branchen. Brugen af AI skal være tydelig, kritisk og koblet til det faglige arbejde.

Drøftelse af behovet for BIM og LCA i vores uddannelser

ST: LCA bør ikke alene overlades til ingeniører, fordi materialevalg og LCA-vurderinger har direkte betydning for arkitekturens æstetik og kvalitet. Arkitekter skal tage ansvar for LCA som en del af arbejdet med god arkitektur.

MM: LCA skal ind i de studerendes dannelse, så arkitekter ikke mister indflydelse på et område, der i høj grad påvirker designet. Hun fremhæver også, at BIM ikke længere er en specialkompetence, men en grundlæggende professionel kompetence, som kandidater forventes at have forståelse for.

RJ: Det kan diskuteres, hvor selve beregningsansvaret skal ligge, men kandidaterne skal som minimum forstå, hvordan LCA fungerer, hvilke parametre der kan påvirkes, og hvordan man som arkitekt eller designleder kan styre og udfordre processen.

ML: Uddannelsen arbejder allerede med Rhino og Revit som centrale værktøjer. Ambitionen er at styrke de studerendes evne til at få flere digitale programmer og metoder til at spille sammen i det sidste store projekt før praktik.

Drøftelse af mulig ændring af praktikforløb (fra 25 til 30 ECTS)

MM: En udvidelse af praktikforløbet giver god mening, fordi den første tid i en virksomhed ofte går med onboarding. Et længere praktikforløb kan give de studerende bedre mulighed for at forstå projekters kompleksitet, samarbejde, ansvar, økonomi og beslutningsprocesser.

ML: Hvis praktikforløbet udvides til 30 ECTS, kan det måske bruges til et mere styret samarbejde mellem universitet og praktiksteder. Han nævner, at de studerende ofte får en stærk praksisoplevelse i praktikken, men at der kan være behov for at fastholde en mere kritisk og reflekteret kobling til universitetet.

ST: De studerende bør få en basal forståelse for arkitektur som forretning. Det handler blandt andet om økonomi, timepriser, kontrakter, tidsforbrug og de kommercielle vilkår, som arkitektvirksomheder arbejder under. Det behøver ikke være omfattende, men det er vigtigt, at de får indblik i virkeligheden på tegnestuerne.

MM supplerer ST med at det er vanskeligt at drive arkitektvirksomhed i dag, og de studerende bør have forståelse for, at arkitektur også kræver organisation, økonomi, strategi og samarbejde med andre fagligheder. Hun peger samtidig på, at arkitekter ikke nødvendigvis skal mestre forretningsstrategi, men de skal forstå, hvornår de har brug for andre kompetencer.

LM: Det vil være oplagt at indarbejde forretningsforståelse, økonomi og projektkompleksitet som læringsmål i praktikforløbet. På den måde kan de studerende få indsigt gennem praktikstedet uden at der nødvendigvis skal oprettes et nyt modul på universitetet.

ST: Sådanne læringsmål kan eventuelt skrives ind i praktikaftalen, så praktikstedet forpligtes til at give den studerende en introduktion til eksempelvis kontrakter, økonomi, timepriser og projektvilkår.

Opsamling: Der er opbakning til at overveje en udvidelse af praktikforløbet fra 25 til 30 ECTS. Der er også opbakning til at bruge praktikken mere aktivt til læring om forretningsforståelse

Samlet opsummering:

Aftagerpanelet peger samlet på, at uddannelsen fortsat bør fastholde sin tværfaglige styrke og evnen til at uddanne kandidater, der kan navigere i en kompleks byggebranche. Samtidig er det tydeligt, at nye kompetencer som AI, BIM og LCA skal integreres i uddannelsen, men uden at svække de grundlæggende arkitektfaglige kompetencer: formgivning, æstetik, arkitekturhistorie, rumlig forståelse, materialeforståelse og evnen til at skabe god arkitektur.

Der er desuden bred opbakning til at styrke praktikken som et sted, hvor de studerende får indsigt i virkelighedens projektarbejde, økonomi, samarbejde og forretningsmæssige rammer. Praktikken kan med fordel få tydeligere læringsmål, særligt hvis den udvides fra 25 til 30 ECTS.

Ad 7. Kandidatuddannelsen i Urbant Design (cand.polyt. og cand.tech.)

Drøftelse af aftagerpanelets perspektiver på uddannelsens vigtigste kvaliteter for arbejdsmarkedet om 2 år

Aftagerpanelet drøftede, hvilke kompetencer der bliver særligt vigtige for Urban Design-dimittender i de kommende år. Der var generel enighed om, at uddannelsens nuværende profil fortsat er relevant, og at det er vigtigt at fastholde en urban design-uddannelse med stærk projektbaseret, tværfaglighed og praksiskobling.

AT fremhævede, at social bæredygtighed bliver stadig vigtigere, og at uddannelsen bør tydeliggøre de sociale og kulturelle aspekter af byudvikling. Hun pegede på, at urbane designere har en vigtig rolle i grænsefeltet mel-

lem samfundsvidenskab, arkitektur og design, og at denne tværfaglige kompetence bør fremgå tydeligt af læringsmålene.

MND pegede på behovet for at styrke de studerendes kompetencer i arbejdet med den store skala, herunder arealplanlægning, landskaber, natur og langsigtede planlægningsprocesser. Hun nævnte, at dette er en dagsorden, som også optager mange unge medarbejdere i praksis.

MH understregede vigtigheden af, at de studerende har styr på de grundlæggende faglige kompetencer, herunder rumforståelse, lovgivning, forståelse for byens funktioner og evnen til at arbejde med komplekse interesser og dilemmaer. Han fremhævede også byøkonomi, arealressourcer, energilandskaber og kampen om pladsen som centrale temaer for fremtidens urbane designere.

ISGL bemærkede, at mange af disse temaer allerede indgår i uddannelsen, men at der er stoftrængsel, og at det derfor løbende må vurderes, hvor og hvordan nye temaer bedst integreres. Hun pegede også på, at social bæredygtighed og spørgsmålet om, hvem designløsninger er til gavn for, allerede er en vigtig del af undervisningen, men muligvis kan tydeliggøres yderligere.

TVO fremhævede, at uddannelsen arbejder aktivt med at styrke de studerendes forståelse af aktørlandskaber, beslutningsprocesser og praksissamarbejder. Hun nævnte, at næsten alle semestre har eksterne samarbejder, og at dette er en særlig styrke ved uddannelsen, som med fordel kan kommunikeres tydeligere.

Panelet pegede desuden på værdien af gæsteforelæsere og oplæg fra praksis. AT foreslog, at aftagerne i højere grad kan bidrage med korte oplæg om aktuelle problemstillinger, og ISGL bemærkede, at de studerende ofte oplever mødet med praksis som særligt værdifuldt.

Drøftelse af behovet for AI i vores uddannelser

Panelet drøftede kort behovet for AI i uddannelserne. Der var generel opbakning til, at AI bør integreres som en naturlig del af undervisningen, så de studerende får mulighed for at eksperimentere med teknologien og tage relevante erfaringer med ud i praksis.

MND fremhævede, at de unge studerende ofte har stor nysgerrighed og viden om nye teknologier, og at virksomhederne gerne vil se, hvad de studerende kan bidrage med. Hun pegede på, at virksomhederne selv må håndtere spørgsmål om sikkerhed og lovgivning, mens uddannelsen med fordel kan give de studerende plads til at afprøve mulighederne.

AT støttede dette og bemærkede, at AI bør indarbejdes som en naturlig del af uddannelsen frem for at blive behandlet som et særskilt eller begrænset emne.

MH nævnte, at AI allerede er på vej ind i blandt andet borgerservice og byggesagsområdet. Videregående, fagspecifikke færdigheder indenfor AI forudsættes ved færdiguddannede kandidater. Han stillede samtidig spørgsmål til formålet af seminar om parametrisk design i byarkitektonisk sammenhæng.

Drøftelse af mulig ændring af praktikforløb (fra 25 til 30 ECTS)

Panelet drøftede muligheden for at ændre praktikforløbet fra 25 ECTS praktik og 5 ECTS valgfag til et samlet praktiksemester på 30 ECTS. Der var generel opbakning til forslaget, da det vurderes at kunne give de studerende mere ro og bedre mulighed for fordybelse i praktikforløbet.

MND bakkede op om et fuldt praktiksemester og fremhævede, at de studerende i dag kan opleve at være splittede mellem praktikstedet og andre studieaktiviteter. Hun vurderede, at et 30 ECTS-forløb vil gøre det lettere for de studerende at koncentrere sig om praktikken og samtidig give praktikstederne bedre mulighed for at understøtte den studerendes opgave og refleksion.

ISGL bemærkede, at en omlægning til 30 ECTS kræver overvejelser om, hvor de kompetencer, der i dag ligger i valgfagene, fremover skal placeres. Det gælder blandt andet akademisk skrivning og eventuelle elementer fra construction management.

Panelet vurderede samlet, at et samlet praktiksemester kan skabe en mere enkel og sammenhængende ramme for både studerende og praktiksteder, men at de faglige elementer fra valgfagene fortsat skal tænkes ind i uddannelsen.

Drøftelse af mulighed for at flytte internship til 5. semester bachelor

Panelet drøftede muligheden for at flytte internship fra kandidatuddannelsen til 5. semester på bacheloruddannelsen. Her var der ikke opbakning til at flytte det nuværende praktikforløb. Panelet vurderede, at praktikkens placering på kandidaten har stor betydning for de studerendes faglige modenhed, specialeskrivning og overgang til arbejdsmarkedet.

MND vurderede, at kandidatpraktikken fungerer godt, fordi de studerende på dette tidspunkt er mere fagligt modne og bedre i stand til at indgå selvstændigt i praksis. Hun fremhævede også, at praktikken ofte skaber en rød tråd til både speciale og efterfølgende ansættelse.

AT pegede på, at en flytning til bacheloruddannelsen kan få negative konsekvenser for rekruttering og beskæftigelse. Hun fremhævede, at mange studerende i dag bliver ansat efter praktik og speciale, og at denne kobling kan blive svækket, hvis praktikken placeres tidligere. Hun vurderede desuden, at bachelorstuderende kan være mindre fagligt rustede og muligvis ikke vil blive taget lige så seriøst i virksomhederne.

MH foreslog, at man i stedet for at flytte praktikken kan undersøge muligheden for kortere praksisforløb, virksomhedsbesøg eller minipraktik tidligere i uddannelsen. Han fremhævede, at tidligere møder med praksis kan styrke de studerendes robusthed, motivation og forståelse for virksomhedskultur.

MND bemærkede dog, at meget korte praktikforløb ikke nødvendigvis fungerer i alle virksomheder, da det kan tage tid for de studerende at forstå opgaverne og komme ordentligt ind i arbejdet. MH anerkendte ligeledes, at kortere forløb kræver, at virksomheden har en konkret opgave, der passer til formatet.

Panelets samlede vurdering var derfor, at internship fortsat bør placeres på kandidatuddannelsen, men at uddannelsen med fordel kan undersøge lettere former for praksiskontakt tidligere i uddannelsen, eksempelvis gennem virksomhedsbesøg, gæsteforelæsninger eller kortere praksisforløb.

Ad 8. Kandidatuddannelsen i Industrielt Design

Drøftelse af aftagerpanelets perspektiver på uddannelsens vigtigste kvaliteter for arbejdsmarkedet om to år

CT indledte med at give en status på udviklingen siden sidst, herunder arbejdet med at integrere AI i undervisningen. Han beskrev, hvordan der er gennemført eksperimenter med AI på både bachelor- og kandidatniveau for at undersøge, hvordan teknologien kan anvendes i projekter og kurser. Erfaringerne viser, at integrationen i konceptudvikling blev udfordrende, da processen blev kaotisk, og derfor er fokus nu flyttet til andre områder, blandt andet målgruppearbejde. Samtidig fremhævede CT, at AI anvendes frit på uddannelsen, så længe brugen deklareres, med udgangspunkt i, at teknologien uundgåeligt bliver en del af de studerendes praksis.

Derudover redegjorde CT for en styrket indsats på teori- og metodeforståelse, blandt andet gennem arbejde med "co-evolution", hvor de studerende lærer gennem handling fremfor udelukkende analyse. Han beskrev også initiativet "Designers School", hvor bachelorstuderende underviser andre studerende, hvilket har haft en positiv effekt på deres faglige forståelse. På kandidatdelen har der været særligt fokus på strategi og forretningskontekst, hvor de studerende arbejder med strategisk positionering og udvikler to produktforslag baseret på forskellige forretningsmæssige scenarier for at forstå konsekvenserne af forskellige valg.

DRJ spurgte ind til erfaringerne med AI i konceptudvikling, og CT uddybede, at forsøget med en AB-test mislykkedes, fordi de studerende fortsatte med at anvende AI på tværs af grupperne, hvilket gjorde det umuligt at opretholde eksperimentets struktur. Erfaringen har ført til en ændret tilgang, hvor de studerende i højere grad opfordres til selv at afprøve AI intensivt og efterfølgende reflektere over, hvornår det giver værdi, og hvornår det ikke gør.

CT fremhævede i den forbindelse, at AI ikke må erstatte den studerendes egen tænkning, og at det er centralt at bevare en menneskelig dimension i designprocessen, både af hensyn til ansvar, dømmekraft og juridiske spørgsmål som ejerskab.

Herefter åbnede CT for drøftelsen af, hvilke kvaliteter uddannelsen bør fremme med henblik på arbejdsmarkedet om to år.

FFBM indledte med at pege på relevansen af arbejdet med forskellige løsningsscenarier og value propositions. Hun understregede vigtigheden af, at de studerende forstår sammenhængen mellem produkt, kontekst og marked, og fremhævede, at løsninger ofte fejler, hvis de ikke er realistiske i en produktionsmæssig eller forretningsmæssig ramme.

CT supplerede ved at understrege, at de studerende skal kunne kommunikere deres løsninger til beslutningstagere og ikke kun fokusere på designets indre kvaliteter. Det handler om at kunne forklare, hvad der skaber værdi for en virksomhed, og hvilke konsekvenser forskellige strategiske valg har.

DRJ fremhævede, at fremtidens designere i mindre grad vil blive vurderet på håndværksmæssige æstetiske færdigheder alene og i højere grad på deres evne til at skabe værdi i en bredere organisatorisk kontekst. Han pegede på, at designere skal kunne argumentere for deres relevans og bidrag i både startups og større virksomheder og arbejde holistisk på tværs af discipliner.

Samtidig fremhævede DRJ behovet for strategisk forståelse som en central kompetence, men understregede, at denne skal trænes tydeligt, da den ikke nødvendigvis opstår af sig selv. Han fremhævede value proposition og business cases som redskaber, der kan skabe en samlet forståelse af en løsning, og peger på, at evnen til hurtigt at teste og udvikle løsninger vil være afgørende.

CT nuancerede perspektivet ved at foreslå, at designeren i højere grad kan forstås som en slags "art director", der sætter retning og vurderer løsninger snarere end nødvendigvis selv at producere alle elementer. Han fremhævede, at det æstetiske ikke forsvinder, men ændrer karakter og bliver en del af en større strategisk og vurderende praksis.

DRJ tilføjede, at det også handler om evnen til at drive processer – ikke blot at tænke strategisk, men også at kunne omsætte strategier til handling og fremdrift. FFBM supplerede med, at stakeholder management og evnen til at omsætte metode til praksis er centrale kompetencer, ligesom det stadig er afgørende med en grundlæggende forståelse for produktudvikling.

CT pegede herefter på et centralt dilemma i uddannelsen: om de studerende først skal mestre grundlæggende designprocesser, før de arbejder med AI, eller om AI uundgåeligt må integreres fra starten. Han understregede vigtigheden af, at de studerende opbygger en grundlæggende forståelse for materialer, konstruktion og produktets opbygning, blandt andet gennem hands-on øvelser, så de også kan vurdere AI-genererede løsninger kritisk.

FFBM fremhævede, at autenticitet og menneskelig forankring fortsat er afgørende, og pegede på, at AI risikerer at blive selvrefererende, hvis der ikke tilføres ny viden. CT kobledede dette til behovet for intention, retning og nytænkning i designprocessen.

Derudover peges der på platformstænkning og systemforståelse som væsentlige fremtidige kompetencer. FFBM understregede behovet for at forstå variationer og platforme, mens CT fremhævede, at design i stigende grad handler om komplekse systemer og ikke enkeltstående produkter.

FFBM pegede afslutningsvis på betydningen af planlægning og refleksion over egne processer samt behovet for effektivitet. Hun fremhævede, at AI kan understøtte dette ved at frigive ressourcer og dermed bidrage til hurtigere udviklingsforløb. CT supplerede med, at det netop er udfordrende for studerende at identificere, hvor AI giver mening, fordi deres erfaringsgrundlag hele tiden er under opbygning.

Drøftelsen afsluttedes med en fælles erkendelse af, at omstillingsparathed fortsat er en central kompetence, i takt med at både teknologi og krav til designere udvikler sig hurtigt.

Drøftelse af behovet for AI i vores uddannelser

DRJ lagde ud med at understrege, at AI er et komplekst og vanskeligt emne at adressere entydigt, men tog afsæt i erfaringer fra egen virksomhed og designpraksis. Han forklarede, at AI i deres designafdeling i stigende grad påvirker både arbejdsprocesser og krav til fremtidige medarbejdere. Han fremhævede dog, at AI på nuværende tidspunkt ikke erstatter designere, men i stedet bør forstås som et værktøj i designerens værktøjskasse. Ligesom tidligere teknologier som CAD-programmer er blevet integreret i praksis, vil AI være en naturlig del af fremtidens designkompetencer. Samtidig pegede han på, at virksomheder ofte mangler tid til at lære teknologien grundigt på grund af eksisterende deadlines og leverancekrav.

Ifølge DRJ bør AI fungere som en katalysator i designprocessen, særligt i faser som research og idéudvikling, hvor teknologien allerede nu kan accelerere arbejdet betydeligt. Han henviste til studier, der viser, at AI kan generere mange idéer uden de menneskelige begrænsninger, men samtidig understregede han, at menneskelig dømmekraft og ansvarlighed er afgørende, da AI ikke tager højde for etik, moral eller kontekst.

DRJ fremhævede, at fremtidens designere i særlig grad skal udvikle kompetencer inden for dømmekraft, ansvar og menneskelig forståelse. Han understregede, at AI ikke kan aflæse eller fortolke menneskelige følelser som frustration eller glæde, og at designerens empati derfor fortsat er central. Ligeledes fremhævede han designerens evne til at analysere forskellen mellem, hvad brugere siger og gør, som en væsentlig kompetence, AI endnu ikke besidder.

CT kvitterede for pointerne og pegede på sammenhængen til behovet for kvalitetssikring og intention i brugen af AI. Han understregede, at studerende skal lære at tage ansvar for det output, de producerer, og ikke overlade beslutningstagning til teknologien.

FFBM tilsluttede sig DRJ's perspektiver og fremhævede, at hendes virksomhed arbejder målrettet mod at blive en AI-drevet organisation. Hun understregede dog, at en solid faglig forståelse fortsat er afgørende, da AI-output kræver validering og kritisk vurdering. FFBM fremhævede også, at arbejdet med prompts kan styrke generelle kommunikationskompetencer, både i digitale og menneskelige interaktioner.

Drøftelsen bevægede sig herefter over i betydningen af prompt engineering som en kernekompetence. DRJ fremhævede, at evnen til at formulere præcise prompts er afgørende for at kunne anvende AI effektivt. FFBM supplerede med, at denne kompetence også kan overføres til forbedret kommunikation i arbejdet med mennesker.

Der blev samtidig peget på etiske problemstillinger. DRJ beskrev, hvordan hans virksomhed arbejder med at formulere retningslinjer for etisk brug af AI, herunder hvornår teknologien ikke bør anvendes. Han fremhævede desuden AI's høje energiforbrug som en udfordring i forhold til bæredygtighed. CT fulgte op og understregede, at design i forvejen indebærer et etisk ansvar, som ikke må udvandes i begejstringen over nye teknologiske muligheder.

FFBM bidrog med et konkret eksempel, hvor brugen af AI i en medarbejderevaluering resulterede i et misvisende billede af hendes arbejde. Eksemplet illustrerede, hvordan AI-output kan fremstå plausibelt, men være faktuel forkert, og dermed understregede behovet for kritisk vurdering og korrekt datagrundlag.

DRJ delte desuden erfaringer med brugen af AI i analysearbejde, hvor store mængder kvalitativ data fra internationale studier var blevet bearbejdet væsentligt hurtigere ved hjælp af AI. Han fremhævede, at teknologien kan være særdeles værdifuld i komplekse informationsbearbejdningssopgaver, særligt når den anvendes af medarbejdere med de rette kompetencer.

CT bemærkede, at AI er særligt nyttig i situationer med store datamængder, men understregede samtidig, at det kræver erfaring og kontekstforståelse at anvende værktøjet meningsfuldt. Han påpegede, at denne kompetence er vanskelig at fuldt ud simulere i en uddannelseskontekst.

Afslutningsvis blev der reflekteret over, hvordan designerrollen er i forandring. DRJ pegede på, at fremtidens designere vil have et andet kompetencegrundlag, hvor AI er integreret fra starten. Han fremhævede dog, at centrale elementer som værdiskabelse og forståelse for brugerbehov fortsat vil være fundamentale.

CT rundede diskussionen af ved at samle op på centrale temaer: AI som katalysator i designprocessen, behovet for stærk dømmekraft og etik, vigtigheden af intention og kvalitetssikring samt nødvendigheden af at fastholde designprocessens kerneprincipper. Samtidig blev det understreget, at uddannelserne skal balancere træningen i tekniske AI-kompetencer med udviklingen af de menneskelige og strategiske aspekter af designfaget.

Ad 9. Fælles afrunding

Uddannelseskoordinatorerne samlede op på de vigtigste pointer fra drøftelserne i faggrupperne og præsenterede disse i plenum.

Det blev pointeret, at de input, der er kommet frem på dagens møde, efterfølgende vil blive anvendt aktivt i det videre arbejde.

Afslutningsvis blev deltagerne takket for deres bidrag, som blev betegnet som afgørende for udviklingen af uddannelserne. Det blev desuden nævnt, at der i det kommende år, blandt andet som følge af igangværende reformer, kan blive behov for yderligere inddragelse og feedback fra deltagerne.

Mødet blev herefter afsluttet med tak for dagen og deltagernes indsats.